

جهان انرژی

دانشگاه مهندسی انرژی

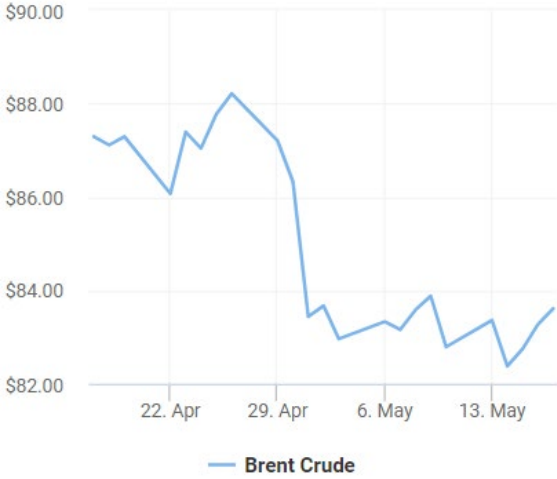
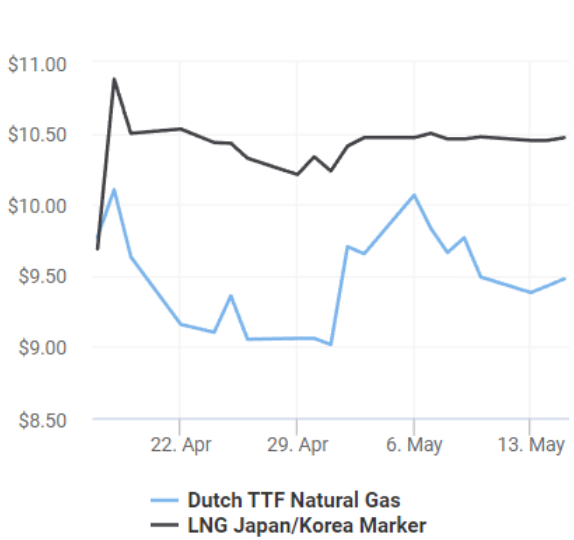
تفسیر هفت:

بهترین تجربه همیشه برای بکارهای انرژی در حال ظهور، بهترین دانشمند

نویسندگان این شماره:

کوثر مسلمی، علی فریادس، حسن راعی، و عباس ملکی

۱۳۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

Brent Crude Oil (\$/b)		WTI Crude Oil (\$/b)	
10/05/2024 84.43	17/05/2024 83.61	10/05/2024 79.86	17/05/2024 79.47
			
Henry Hub Natural Gas (\$/MMBtu)		Europe & Asia Natural Gas (\$/MMBtu)	
10/05/2024 2.33	17/05/2024 2.51	08/05/2024 9.66 10.46	15/05/2024 9.48 10.47
			

بهای معاملات آتی نفت «برنت» در روز شنبه به ۸۳,۹۸ دلار به ازای هر بشکه رسید. از سه هفته قبل این قیمت ۴ دلار به ازای هر بشکه کمتر و از هفته قبل نسبتاً بالاتر است. نگرانی در مورد آینده مقدار تولید در بخش عرضه و تورم در بخش تقاضا از دلایل افزایش قیمت است. ریسک های ژئوپلیتیکی در ارتباط با نفت با ابازار نفت خام کاهش نشان می دهد، اما تمام نشده اند. از جمله حملات اوکراین به پالایشگاه ها روسیه ادامه دارد و مدت سه ماه است که پالایگاه تپسه روسیه در پس از حمله پهبادی اوکراین کار خود را متوقف کرده است. جو بازار در حالت انتظار برای جلسه آتی وزرای نفت و انرژی کشورهای مجموعه اوپک پلاس در ۱۲ روز دیگر یعنی اول ژوئن در وین است که قرار است در مورد اعمال و یا برداشتن مقدار کاهش تولیدی خود تصمیم بگیرند. انتظار عمومی آن است که کاهش مزبور ادامه یابد، هرچند که برخی از اعضاء خواستار ارتقاء سطح تولید روزانه خود هستند. به این مسئله در بخش تفسیر هفته می پردازیم.

قیمت نفت «وست تگزاس اینترمدییت» در بازار کاشینگ امروز مجدداً به کربدور ۸۰ دلار بازگشته و هر بشکه ۸۰,۰۶ دلار است که نسبت به هفته قبل ۲,۳ درصد افزایش نشان می دهد. دولت برای فروش روزانه ۱,۳۶ میلیون بشکه ذخایر استراتژیک نفتی در ایالات متحده در بازار در هفته پیش اقدام کرد و حالا این ذخائر نسبت گذشته کاهش نشان می دهد. هم اکنون وزارت انرژی ایالات متحده در نظر دارد برای خرید نفت خام جدید برای پرکردن ذخایر استراتژیک با قیمت بالاتر تا سقف ۷۹,۹۹ دلار به ازای هر بشکه با مشخصات نفت تگزاس بپردازد.

گاز طبیعی در هنری هاب در آمریکای شمالی به قیمت ۲,۶۳ دلار به ازای هر میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) فروخته شد. این رقم نسبت به قیمت هفته گذشته ۵ درصد رشد نشان می دهد. افزایش قیمت نفت خام و گاز طبیعی در ایالات متحده مغایر با سیاست های دولت بایدن است که مایل است بهای این دو حامل انرژی پایین بوده تا رای دهندگان آمریکایی در ۷ نوامبر ۲۰۲۴ احساس رضایت از دولت بایدن داشته باشند. امری که نظرسنجی ها چندان با آن موافقت نشان نمی دهند. بهای گاز طبیعی در روتردام هلند با کاهش قیمت به ۹,۴۸ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو رسید. بهای گاز طبیعی مایع شده در ساحل کره و ژاپن نسبت به هفته قبل افزایش یافت و به رقم ۱۰,۴۷ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو رسید.

➤ **تشدید اختلاف‌ها میان اعضا/ائتلاف «اوپک پلاس»:** قزاقستان با درخواست برای تولید بالاتر نفت خام بار دیگر یک موضوع تفرقه‌انگیز در چارچوب ائتلاف «اوپک پلاس» را در رابطه با سهمیه‌های تولید نفت احیاء کرد. خبرگزاری «اینترفکس» گزارش داد که قزاقستان اعلام کرد با وجود عضویت این کشور در «اوپک پلاس» که به دنبال حفظ توازن بازارهای جهانی نفت است، احساس می‌کند که باید اجازه پیدا کند تولید نفت خام خود را در سال ۲۰۲۵ افزایش دهد. با این حال، وزارت انرژی قزاقستان اعلام کرد برای افزایش سطح تولید مجاز خود برای سال ۲۰۲۵ درخواستی را مطرح نکرده است. قزاقستان به عنوان یکی از اعضا ائتلاف «اوپک پلاس»، تمایل خود را برای تولید بیشتر نفت در آستانه نشست وزیران «اوپک پلاس» در اول ژوئن و پیش از بررسی ظرفیت تولید کشورهای عضو این گروه که قرار است تا پایان ماه ژوئن انجام شود، ابراز کرد. سهمیه‌های تولید «اوپک پلاس» که برای تقسیم کاهش تولید در میان اعضا آن استفاده می‌شود، در سال‌های اخیر موضوع بحث بوده و حتی در مواردی، موجودیت این گروه را تهدید کرده است. پیش از این امارات عربی متحده نیز در تابستان گذشته، اعلام کرد به کاهش تولید داوطلبانه «اوپک» نمی‌پیوندد و سال‌ها استدلال کرده که سهمیه تولید این کشور، غیرمنصفانه است و باید به این کشور اجازه داده شود تا با افزایش ظرفیت تولید، نفت بیشتری تولید کند. در آن زمان، شایعاتی منتشر شد مبنی بر اینکه اگر سهمیه تولید امارات عربی متحده افزایش پیدا نکند، این کشور که سومین تولیدکننده بزرگ عضو «اوپک» تا سال گذشته بود، ممکن است این سازمان را ترک و چنین اقدامی، ممکن است نفوذ «اوپک» را تضعیف کند. «اوپک پلاس» در ژوئن سال ۲۰۲۳، سهمیه تولید امارات عربی متحده را افزایش داد و به سطح ۳،۱۲۹ میلیون بشکه در روز برای سال ۲۰۲۴ بازبینی کرد. براساس گزارش «اوایل پرایس»، «شرکت نفت دولتی امارات عربی متحده (ادنوک)»، اوایل ماه میلادی جاری و در آستانه نشست اول ژوئن «اوپک پلاس»، حداکثر ظرفیت تولید نفت خام خود را در وب سایت خود به ۴،۸۵ میلیون بشکه در روز اصلاح کرد و برنامه‌های خود را برای افزایش ظرفیت تولید خود به ۵ میلیون بشکه در روز تا سال ۲۰۲۷، آشکار ساخت.

➤ **صادرات گاز طبیعی ترکمنستان به اروپا از مسیر ترکیه:** توافق برای انتقال گاز طبیعی از ترکمنستان به ترکیه از طریق جمهوری آذربایجان و گرجستان، از سوی «آلپ ارسلان بایراکتار» وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه اعلام شد. وزیر انرژی ترکیه اعلام کرد دو طرف،

در خصوص انتقال گاز طبیعی ترکمنستان از طریق جمهوری آذربایجان و گرجستان به ترکیه و متعاقباً، ارسال آن به بازار اروپا به توافق رسیده‌اند. «آلپ ارسلان بایراکتار» در سخنرانی خود در مراسم امضاء قرارداد در استانبول اظهار کرد: «با توافقی که امروز امضاء کردیم، روابط ما در بخش گاز طبیعی در حال وارد شدن به بعد جدیدی است. این توافق شامل مفاد متعددی است. در این چارچوب، افزایش حجم گاز از منابع جمهوری آذربایجان و دریای خزر که تا سال ۲۰۳۰ به ترکیه می‌رسد را در نظر گرفتیم و بخشی از این گاز از طریق ترکیه به اروپا منتقل می‌شود.» همچنین «میکائیل جباروف» وزیر اقتصاد جمهوری آذربایجان هم در این مراسم، حضور داشت. وی گفت: «جنبه مهم و بدیع این توافق این است که توافقی در زمینه انتقال گاز طبیعی ترکمنستان به ترکیه از طریق جمهوری آذربایجان و گرجستان، حاصل شده است.» خط لوله گاز طبیعی ترکیه-نخجوان که از استان مرزی ایغدیر ترکیه تا نخجوان امتداد دارد، یکی از جدیدترین نمونه‌های همکاری انرژی گسترده‌تر بین آنکارا و باکو است. وزیر انرژی ترکیه گفت: «در زمستان سال جاری میلادی، گاز طبیعی نخجوان، از طریق ترکیه ارسال خواهد شد. ما قصد داریم این خط لوله را هر چه سریع‌تر راه‌اندازی کنیم.» کنیم. همچنان فاصله انتقال گاز مابین ترکمنستان و جمهوری آذربایجان فاقد خط لوله است. مگر آنکه ایران با سواپ گاز بین ترکمنستان و جمهوری آذربایجان فعال‌تر شود.

➤ **افزایش تولید نفت شیل:** «اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده» در گزارش ماهانه خود درباره بهره‌وری حفاری اعلام کرد: «تولید نفت از مناطق مهم شیل این کشور در ماه ژوئن به بالاترین میزان در ۶ ماه اخیر افزایش می‌یابد.» به‌گفته این نهاد انرژی، تولید در حوضه‌های اصلی ایالات متحده به ۹ میلیون و ۸۵۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید که بالاترین مقدار از ماه دسامبر تاکنون است. تولید نفت شیل که حدود سه‌چهارم کل تولید نفت ایالات متحده را به خود اختصاص می‌دهد، به‌دلیل افزایش بهره‌وری چاه‌ها در حال افزایش است و پیش‌بینی می‌شود تولید نفت از هر دکل جدید در حوضه پرمین در ماه آینده به ۱۴۰۰ بشکه در روز برسد که نسبت به ۱۳۸۶ بشکه نفت تولید شده در ماه مه افزایش داشته است. این مقدار بالاترین تولید ماهانه هر دکل از نوامبر ۲۰۲۱ تاکنون به‌شمار می‌رود. براساس این گزارش، تولید روزانه نفت از حوضه پرمین، بزرگ‌ترین میدان نفتی ایالات متحده که در غرب تگزاس و نیومکزیکو قرار دارد، با ۱۷ هزار و ۹۷۰ بشکه افزایش به ۶ میلیون و ۱۹۰ هزار بشکه خواهد رسید.

➤ **تمدید مجوز ایالات متحده برای مبادلات با شرکت نفتی ونزوئلا:** ایالات متحده یک مجوز عمومی را تا ۱۵ نوامبر تمدید کرد که اجازه می‌دهد برخی مبادلات با شرکت نفتی دولتی PDVSA ونزوئلا برای خاتمه فعالیت‌ها، انجام شود. طبق اطلاعیه وزارت خزانه‌داری ایالات متحده، این مجوز تمدید شده، بازیگران اصلی در صنعت شامل «هالیبرتون»، «شلومبرژه»، «بیکر هیوز هولدینگز»، و «وِدرفورد اینترنشنال» را تحت پوشش قرار می‌دهد. این مجوز در بحبوحه ادامه تنش‌های سیاسی و چالش‌های اقتصادی در ونزوئلا، تمدید شده است. لغو اخیر قراردادها از سوی نهادهایی مانند شرکت پالایش نفت لهستانی «اورلن»، منعکس‌کننده تأثیر ابهامات ژئوپلیتیکی بر بازارهای انرژی جهان بوده و پیچیدگی‌های پیش روی ذینفعان صنعت را روشن می‌کند. با وجود تحریم‌ها، ونزوئلا آماده مذاکره با بازیگران جهانی اصلی به‌خصوص چین به‌عنوان بزرگ‌ترین وام‌دهنده به این کشور و ایالات متحده است. «نیکلاس مادورو» رئیس‌جمهور ونزوئلا، هفته گذشته بر تعهد کشورش برای بازپرداخت بدهی به چین، تأکید کرد. تصمیم دولت «جو بایدن» برای تمدید مجوز عمومی، منعکس‌کننده رویکرد ظریف واشنگتن در مدیریت روابطش با بخش نفتی ونزوئلا و تلاش برای توازن در ملاحظات دیپلماتیک و منافع تجاری از طریق فراهم کردن مجوز موقت برای شرکت‌هایی است که در حال خاتمه فعالیت خود هستند. قیمت نفت در ماه میلادی گذشته، از خبر بازگشت دوباره تحریم‌های نفتی ایالات متحده علیه ونزوئلا پس از وقفه ۶ ماهه، تحت فشار صعودی قرار گرفت. با این حال، رشد ذخایر نفت ایالات متحده، فشار صعودی بر قیمت نفت را ضعیف کرد. مجوزی که پایان معاملات را امکان‌پذیر می‌کند، اکنون تا اواسط نوامبر، تمدید شده است. براساس گزارش «اوایل پرایس»، مقامات وزارت نفت ونزوئلا در نوامبر گذشته، اعلام کردند تولید نفت خام این کشور به ۸۵۰ هزار بشکه در روز رسیده و در مسیر احیاء سهم بازار خود است.

➤ **کاهش تقاضای جهانی برای نفت خام:** «آژانس بین‌المللی انرژی»، در جدیدترین گزارش ماهانه خود، پیش‌بینی کرد مصرف جهانی سوخت به میزان ۱,۱ میلیون بشکه در روز در سال میلادی جاری افزایش می‌یابد که حدود ۱۴۰ هزار بشکه در روز، کمتر از برآورد یک ماه قبل است. تغییر در پیش‌بینی نهاد مذکور نشان‌دهنده رشد منفی تقاضای کشورهای ثروتمند در طول سه ماهه اول سال جاری میلادی است که با بازبینی برآوردها برای سال ۲۰۲۳ همراه شده است.

- **هشدار تخلیه قطب نفت شیل کانادا:** دولت آلبرتا، ۴ هشدار فعال آتش‌سوزی در وب سایت خود از یکشنبه شب داشته که طبق سطح وخامت آن طبقه‌بندی شده‌اند. این منطقه در حال حاضر در سطح آمادگی برای اقدام عملی قرار دارد، یعنی یک مرحله قبل از سطح بحرانی که باید تخلیه صورت گیرد. بهار فصل آتش‌سوزی در کانادا است و شعله‌های آتش گاهی تولید نفت شیل در این کشور را مختل می‌کند. در آتش‌سوزی سال ۲۰۱۶، ۹۰ هزار نفر در فورتمک‌موری تخلیه شدند و تولید روزانه میلیون‌ها بشکه نفت هم متوقف شد. طبق گفته یکی از مقامات استان آلبرتا، ۱۱ آتش‌سوزی جدید در این استان طی شبانه‌روز گذشته آغاز شده که دو آتش‌سوزی از کنترل خارج شده‌اند. در کل ۴۷ آتش‌سوزی در حال حاضر در آلبرتا در جریان است که ۸ آتش‌سوزی هنوز تحت کنترل قرار نگرفته‌اند. دولت آلبرتا اعلام کرد دوسوم این آتش‌سوزی‌ها به دلیل سهل انگاری مردم ایجاد شده است. تولید نفت شیل در کانادا ۱,۳ میلیون بشکه در روز طی ۱۰ سال گذشته رشد داشته و به ۳,۳ میلیون بشکه در روز رسیده است. انتظار می‌رود این رقم تا ۲۰۳۰ به ۳,۸ میلیون بشکه در روز برسد که ۱۵ درصد نسبت به سطح فعلی افزایش خواهد داشت.
- **افزایش تقاضای گاز طبیعی چین:** براساس داده‌های گمرک چین، واردات گاز طبیعی این کشور در چهار ماهه اول سال جاری میلادی در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۲۳ حدود ۲۱ درصد افزایش یافته است. این بخشی از افزایش کلی صادرات و واردات بزرگ‌ترین اقتصاد جهان از نظر برابری قدرت خرید (PPP) در ماه آوریل پس از انقباض ماه قبل محسوب می‌شود. گمرک چین گزارش داد که پکن ۴۳ میلیون تن گاز طبیعی در ژانویه تا آوریل ۲۰۲۴ وارد کرده است که نسبت به سال گذشته ۲۰,۷ درصد افزایش داشته است.
- **وعده حمایت «دونالد ترامپ» در خصوص حمایت از صنعت نفت:** «دونالد ترامپ» طی دیدار ماه گذشته در فلوریدا، قول داده است به قوانین آلایندگی «جو بایدن» رئیس‌جمهور ایالات متحده که با هدف فراگیری خودروهای برقی بوده است، پایان دهد و اقدامات دیگر شامل توقف مجوزهای جدید برای صادرات گاز طبیعی مایع شده (ال.ان.جی.) را لغو کند. «دونالد ترامپ»، نامزد جمهوریخواه ریاست جمهوری ایالات متحده همچنین گفت: «مجوزهای اجاره بیشتری را برای حفاری نفت در خلیج مکزیکو به فروش خواهد گذاشت و محدودیت‌های حفاری در منطقه قطبی آلاسکا را معکوس خواهد کرد. وی همچنین شکایت خود را نسبت به انرژی بادی تکرار کرد.»

بهترین تجربه همیشه برای بزرگای انرژی در حال ظهور بهترین هستند

وقتی صحبت از رشته‌های مجموعه علم، فناوری، مهندسی، و ریاضیات^۱ (STEM) می‌شود؛ آنچه دانشجویان، پژوهشگران، و علاقه‌مندان به این حوزه‌ها را دلگرم میکند چیزی جز کشف حقایق نیست. حقایقی که در یک جهان آشوبناک، گاه ملجأ و پناهگاهی برای انسانی بقول هربرت سایمون با عقلانیت محدود^۲ بر روی این کره خاکی می‌شوند. متخصصان زیادی در شاخه STEM وجود دارند که مستقیم یا غیرمستقیم سروکارشان با انرژی است. از سوی دیگر، یک اقتصاددان نیز بازار انرژی را در مقابل متخصصان STEM، نشان خود می‌کند. نفت را یک مهندس نفت از زیر زمین استخراج می‌کند و در روی زمین یک اقتصاددان، یک مدیر، یا یک سیاستگذار در بازاری عجیب‌تر از هر بازار دیگری در اقتصاد که با هزاران عوامل سیاسی-امنیتی و اقتصادی-اجتماعی در هم تنیده شده است به فروش می‌رساند. در یک سوی این طیف بهترین تجربه‌ها، همیشه بهترین راه‌حل هستند. اما در سوی دیگر، کسانی وجود دارند که هر بار تجربه‌های خود را به چشم خود دیده‌اند که چگونه در تلاطم‌های گوناگون جهان نقض شده‌اند. اینکه انسان‌ها در این زنجیره طولانی انرژی چطور با یکدیگر تعامل می‌کنند و نقش انسان در این میان چگونه است خود محل بحث مفصل دیگری است. در این شماره، به ترجمه یادداشتی کوتاه اما آموزنده از «مارک توربر» اقتصاددان انرژی در دانشگاه استنفورد که پژوهش‌های او بر ساختار بازارها متمرکز است پرداخته شده است. در این مطلب کوتاه خواهیم دید، که در دنیای اقتصاد انرژی، بهترین تجربه‌ها همیشه بهترین نیستند و در عین حال این نکته ظریف را به یاد خواهیم داشت که این امر نافی استفاده از تجارب دیگران نخواهد بود.

۱- یک پژوهشگر ریاضی با چنان قطعیتی در حیطه علمی خود روبرو است که شاید در باقی رشته‌های علمی دیگر بی‌نظیر یا کم‌نظیر باشد. یک علاقه‌مند به ریاضیات لازم نیست هر بار قضیه فیثاغورث یا قضایای اساسی حساب دیفرانسیل و انتگرال و امثال آن را برای حل مسائل و چالش‌های پیش‌روی خود اثبات کند. او بدون ذره‌ای شک و تردید، با تکیه بر تجارب قطعی پیشینیان خود به عمارت بناهای مستحکم جدیدی بر روی آنچه که پیش از

¹ Science, Technology, Engineering, and Mathematics

² Bounded Rationality

او وجود داشته است می‌پردازد. یک فیزیکدان یا یک مهندس که از ابزارهای ریاضی به عنوان زبان خود بهره می‌گیرد نیز تا حدودی در چنین وضعیتی است. با این حال در فیزیک نیز شاهد انقلاب‌ها و نظریات گوناگونی بودیم. به طور مثال، کاری که «آلبرت انشتاین» در عصر خود انجام داد، تا اندازه‌ای برهم زدن مناسبات و زدن زیر میز بهترین تجربه‌های پیش از او بود. فیزیک نیوتونی آنچنان تجربه قدرتمندی را برای فیزیکدانان و مهندسان به ارمغان آورده که دستاوردهای «آلبرت انشتاین» به عنوان عمارتی جدید و شکیل در کنار فیزیک نیوتونی قرار گرفت و نه تخریب‌کننده آن. در دنیای اقتصاد و سیاستگذاری اما داستان‌ها و روندهای دیگری وجود دارند. نقش قضاوت‌های هنجاری، پارامترهای روانی، و اجتماعی غیرقابل اجتناب است. در این فضا شاید بتوان گفت فیزیک تلاش دارد تا شبیه به ریاضیات باشد و دوگانه اقتصاد-سیاستگذاری نیز تلاش دارد تا روزگاری شبیه به فیزیک شود. همین امر کار را برای یک اقتصاددان انرژی یا سیاستگذار انرژی به مراتب پیچیده‌تر می‌کند.

۲- تنظیم‌گری که برای اقتصادهای پیشرفته ساخته شده، گاهی برای بازارهای انرژی جدید و در حال ظهور قابل تطبیق نیست. در چنین شرایطی سیاستگذاران بایستی پذیرای قواعدی که متناسب با موقعیت طراحی شده‌اند در برابر کپی کردن بهترین تجربه‌ها باشند. سیاستگذاران بازارهای در حال ظهور انرژی باید به دنبال بهبود تاب‌آوری انرژی، رشد منابع عرضه، رشد منابع تجدیدپذیر انرژی مانند بادی و خورشیدی برای شرایط محیط‌زیستی با وجود محدودیت منابع مالی و منابع نهادی باشند. با این وجود طرفداران توسعه و اصلاح دست به تجویز استراتژی‌های تنظیم‌گری توسط اقتصادهای پیشرفته که چالش‌های مشابهی را با درآمدهای ضعیف تجربه نکرده‌اند، می‌زنند.

۳- مشکل بهترین تجربه‌ها چیست؟ بنیان‌گذاران و مشاوران سیاستگذاری اغلب توصیه به رقابت، خصوصی‌سازی، و تمرکززدایی از بنگاه‌ها یا وضع بازرسی و موازنه پیچیده برای کنترل بر شرکت‌های دولتی و خصوصی می‌کنند. این تجویزها دارای درون مایه‌های مهمی از جمله رقابت و کاهش هزینه‌ها هستند. شرکت‌های دولتی به ندرت کارآمد هستند و وجود ظرفیت تنظیم‌گری بسیار حیاتی است، با این وجود چرا در پیاده‌سازی این قواعد شکست می‌خورند:

- بهترین تجربه‌ها ما را به سمت شناخت مشکلات درونی هدایت نمی‌کنند. در سال ۲۰۰۵ نیجریه تلاش کرد تا مشکلات بخش انرژی خود را با تقسیم شرکت نیرو دولتی

خود به ۱۸ شرکت کوچک‌تر، برطرف کند؛ به امید اینکه شرکت‌های خصوصی آن‌ها را بخرند و عملکردش را بهبود ببخشند. اما با این وجود هنوز این شرکت‌ها برای سرمایه‌گذاران جذاب نبودند. زیرا ساختار تعرفه‌ای قانون‌گذاری شده مانع از بازگشت سرمایه می‌شد. بزرگ‌ترین نیاز بخش انرژی نیجریه خصوصی‌سازی و رقابتی کردن نبود بلکه نیازمند سازمان‌دهی سیستم‌ها، زیرساخت، و قیمت‌گذاری بود تا اجازه بازگشت سرمایه و تأمین پایدار برق را مهیا کند.

- آنچه به‌عنوان بهترین تجربه‌ها شناخته می‌شود ممکن است به الزامات نهادی وابستگی داشته باشد. نروژ مدل خودش را با سیاست، تنظیم‌گری، و عملیات اجرایی جداگانه به‌عنوان کلید موفقیت در بخش نفتی مطرح کرد. اما نیجریه حتی از نروژ هم پیشی گرفت و در جدا کردن امور مدیریتی بخش نفت یک سال پیش از نروژ اقدام کرد. اما نیجریه نتایج ضعیفی به‌دست آورد. واقعیت این است که بازرسی‌های سیاسی کارآمد و توازن در داستان موفقیت نفت نروژ نقش ضروری داشته چیزی که آن زمان در نیجریه وجود نداشت.

- ممکن است هنوز ظرفیت تنظیم‌گری برای مدیریت بازار وجود نداشته باشد. بازارهای رقابتی تنها در صورتی هزینه مصرف‌کننده را کاهش می‌دهند که ظرفیت تنظیم‌گری برای مقابله با قدرت بازار مونوپولیستیک وجود داشته باشد. این نگرانی برای بازار برق منحصر به فرد است. زیرا به‌طور ویژه نسبت به قدرت بازار آسیب‌پذیر است. این به‌علت ظرفیت محدود، تقاضای نسبتاً بی‌کشش، ظرفیت ذخیره‌سازی بسیار محدود و نیاز به هماهنگ کردن عرضه و تقاضا در هر نقطه و در هر زمان است.

۲- قواعد کارآمد و سازگار به هر کدام به موقعیت خودشان بستگی دارند. قواعد کارآمد توجه خود را به اصلی‌ترین مشکلات در آن زمینه منحصر به فرد معطوف می‌کنند. رویکرد تنظیم‌گری مناسب که اهداف وسیعی را در بخش انرژی در بر می‌گیرد بسیار بهتر از بهترین تجربه‌ها هستند که ممکن است در تئوری کارآمدتر باشند اما در شرایط واقعی شکست می‌خورند. رویکرد تنظیم‌گری متناسب و منعطف می‌تواند:

- از احتیاج بیش از حد به قانون‌گذار پرهیز کند. با باور به اینکه بازار معاملات نقدی مزایده‌ای^۳ ظرفیت رصد بازار را برای تنظیمگران مختل می‌کند، دولت شیلی در دهه ۱۹۸۰ در پیاده‌سازی بازار معاملات نقدی مبتنی بر قیمتگذاری^۴ تصمیم هوشمندانه‌ای اتخاذ کرد. همین طور بسیاری از بازارهای برق نوظهور امروزه در برابر اجرای بهترین تجربه‌ها که به بازار تعاملات رقابتی فرا می‌خوانند، به‌طور هوشمندانه‌ای مقاومت می‌کنند. اهداف کوتاه‌مدت می‌توانند شامل برق‌رسانی با کمترین هزینه، زیرساخت‌های توزیع و انتقال کافی، توسعه ظرفیت شبکه برق و قیمتگذاری مصرف‌کننده که بازگشت سرمایه را ممکن می‌کند، باشد.
- ادغام ظرفیت‌ها و توانایی‌ها در بخش انرژی. تلاش برای پیاده‌سازی رقابت و تفکیک شرکت‌های تحت مالکیت دولتی یا توسعه متوازن و بازرسی‌های مدیریتی، استعدادها و داشته‌های محدود موجود در آن بخش را می‌گستراند. کشورهایی مانند مالزی و آنگولا از تفکیک بخش تنظیمگر در حوزه نفت اجتناب کرده و استعدادها را در قالب شرکت ملی نفت تجمیع کردند.
- سازوکارهای بازار برحسب موقعیت مطرح می‌شوند. مکانیزم بازار نقش مهمی در گشایش منابع عرضه انرژی دارند، در حالیکه اقدامات دولتی و مدیریت مرکزی ممکن است در این حوزه ناکارآمد باشد. در سال ۱۹۷۹ چین بخش زغال‌سنگ را به‌روی بازیگران غیردولتی گشود تا با قیمت بازار آزاد بفروشند. زیرا در آن برهه محدودیت‌های منابع زغال‌سنگ جلوی جریان رشد اقتصادی را گرفته بود. همین طور هند در مواجهه با ناترازی گاز طبیعی در سال ۱۹۹۹، جریان موازی پیرو مکانیزم بازار برای اکتشاف و تولید گاز ایجاد کرد. این پیوندها رویکرد متری در بهبود عملکرد بازار و اشاره به تنگناهای اساسی دارد.

۵- چرا تفکر مشاوران اغلب به بهترین تجربه‌ها محدود می‌شود؟

- تجویز بهترین تجربه‌ها معمولاً نسبت به تحلیل عمیق و دقیق موقعیت کار کمتری نیاز دارد. این امر نسبتاً برای مشاوران و وکلا راحت‌تر است، به‌خصوص آن‌ها که از خارج کشور بازگشته‌اند که مدل‌های پیشرفته تنظیم‌گری را شرح بدهند و کشورها را به

³ Bid-Base Spot Market

⁴ Cost-Base Spot Market

پیروی از آن‌ها ترغیب کنند. ولی بالعکس، پیشنهادهای متناسب با موقعیت، نیازمند کار عمیق و فهم ذاتی از مشکلات کلیدی بوده که در بستر ویژه و در زمان مقتضی مسائل را با توجه به امکانات نهادی و انگیزه‌های سیاسی حل کنند.

- تجویز بهترین تجربه‌ها شانه خالی کردن از مسئولیت‌پذیری است. اگر شما اعتقاد داشته باشید که موفقیت بر محور پیروی وفادارانه از نصایح بهترین تجربه‌ها می‌گذرد و آن را کاملاً شرح داده باشید، شکست در حصول نتیجه مطلوب فقط به علت شکست فرد یا نهاد مخاطب شما در عمل به مشاوره‌های شما است.
- تجویز بهترین تجربه‌ها شاید همان چیزی باشد که طرف مقابل شما می‌خواهد! تأثیر افراد تازه بازگشته از خارج از کشور، تنها دلیل اینکه اصلاحات بخش انرژی مستلزم تقلید از کشورهای با بازارهای توسعه‌یافته انرژی به نظر می‌رسد، نیست. اگر شما سیاستگذار بخش انرژی در زمینه بازار نوظهوری باشید طبیعی است که بخواهید موفقیت دیگران را تقلید کنید. همه بهترین‌ها را می‌خواهند حتی اگر در آن زمینه واقعاً بهترین نباشد.

۶- ترسیم مسیر خودمان با وجود درس گرفتن از دیگران. نکته این نیست که اقتصادهای در حال توسعه هیچ چیزی برای آموختن از توسعه‌یافته‌ها ندارند. بلکه نگاه افراطی داشتن به بهترین تجربه‌ها، به جای کمک به فرآیند توسعه، مانع از یادگیری و به‌کارگیری درست تجارب خواهد شد. سیاستگذاران و تنظیمگران بازارهای نوظهور باید علاقه‌مند به فراگیری نکته‌های ریزبینانه و دقیق نسبت به تعهدات و دام‌های رویکردهای مختلف سیاستگذاری در عین حالیکه مشغول ترسیم مسیر پیوسته پیشرفت متناسب با شرایط محلی خودشان هستند، باشند.